

Vijf Summits.

1: Digitale Stad

De wereld digitaliseert sneller dan ooit. Onder invloed van technologische ontwikkelingen, big data, en Internet of Things ontwikkelen we ons steeds meer tot digitale steden. Dankzij datastromen krijgen we maatschappelijke ontwikkelingen en trends steeds eerder en zuiverder in beeld en kunnen we eerder aan de slag om slimme oplossingen te ontwikkelen voor specifieke opgaven. Dat brengt veel goeds op vele gebieden. In het gebruik en de inrichting van onze openbare ruimte, in de zorg, in onze sociale infrastructuur, in onze duurzaamheidsaanpak en bij veiligheidsvraagstukken. Aansprekende en herkenbare voorbeelden in onze steden zijn de BuitenBeter-app, digitaal verkeermanagement, slim licht en slimme veiligheidssystemen, deelfietsen, deelauto platforms en de Crime Room in samenwerking met JADS. Deze en andere projecten zijn naast praktische toepassingen ook proeftuinen waarin we kennis opdoen over de invloed en effecten van nieuwe technologieën. Goed kunnen omgaan met de snelle digitalisering is essentieel voor onze economische ontwikkeling en voor de aanpak van onze maatschappelijke opgaven op velerlei gebied. Van duurzaamheid, gezondheid en zorg tot veiligheid, mobiliteit en sociale samenhang. De versterking van economie, zorg, duurzaamheid en andere maatschappelijke thema's gaan hier hand in hand en kunnen niet zonder elkaar.

In deze summit "Digitale Stad" zijn drie projecten opgenomen. We spreken gezamenlijke spelregels af om het publieke belang en de belangen van onze inwoners te waarborgen en innovatie te bevorderen. En we verkennen investeringen in veilige, snelle, betrouwbare, toekomstbestendige en sterke breedbandnetwerken met 100% connectiviteit, zodat iedereen aangesloten kan worden om nieuwe diensten en oplossingen te testen en te gebruiken. Zowel de spelregels als de digitale infrastructuur zijn randvoorwaarden om de kansen te benutten die digitalisering biedt, bijvoorbeeld op het vlak van slimme zorgoplossingen, mobiliteitsoplossingen, verduurzaming en veiligheid. Zowel om innovatieve oplossingen van de grond te krijgen als om deze op te schalen en deelbaar te maken.

Het project WoonConnect/SPARK is zo'n slimme oplossing. Met dit project digitaliseren we woningen. Bewoners krijgen de beschikking over een 3D model van hun eigen huis waarmee heel gemakkelijk inzichtelijk wordt hoe eventuele aanpassingen, om het huis bijvoorbeeld te verduurzamen of levensloopbestendig te maken, kunnen worden gedaan en wat die aanpassingen betekenen in kosten en baten. De bewoners zitten – letterlijk – aan de knoppen. Aanvullend is ook WoonConnect/SPARK te beschouwen als een project dat voorziet in randvoorwaarden voor slimme diensten. WoonConnect levert een platform waarop nieuwe slimme oplossingen kunnen worden aangesloten.

We realiseren ons dat dit onze eerste bestemmingen zijn, en er nog meer projecten in het kader van de Digitale Stad zullen volgen.

Project 1 Spelregels. Overheid bewaakt publiek belang

Een goede digitale infrastructuur is in het belang van alle inwoners en geeft ruim baan aan innovaties van slimme bedrijven, ondernemers en burgers en voor co-creatie. Zo wordt de regio steeds slimmer, gezonder en veiliger. En wordt ook het vestigingsklimaat aantrekkelijker voor top-bedrijven en innovatieve startups.

De overheid heeft op dit terrein een dubbele taak: het publieke belang waarborgen en regelgeving stroomlijnen zodat de invoering van innovaties geen onnodige vertraging oploopt. Open data- en de veilige en vertrouwde omgang daarmee - zijn essentieel voor een sociale en innovatieve regio.

In BrabantStad hanteren we gezamenlijke spelregels voor de digitale infrastructuur om de leefbaarheid van de stad te vergroten en garanties te bieden voor de bescherming van de publieke belangen en de individuele privacy. Dit naar voorbeeld van de spelregels voor de digitale infrastructuur die Eindhoven en Tilburg samen met Amsterdam en Nijmegen al eerder onderschreven. Het is van belang dat we heldere regels formuleren voor het verzamelen, opslaan en vrijgeven van data en afspraken maken over het eigendom van de data en garanties voor privacy en anonimiteit. Op het gebied van privacy hoort de overheid immers het goede voorbeeld te geven en te allen tijde respectvol om te gaan met de eigen gegevens en die van inwoners. Om dit goed te borgen vraagt van de overheid een regierol. De gezamenlijke spelregels zijn de basis hiervoor. Ondernemers zullen op basis van de spelregels slimme oplossingen vinden voor de gewenste bescherming van het publieke belang. Omdat BrabantStad voorop loopt, zullen deze ondernemers hun oplossingen kunnen vermarkten in andere steden die met soortgelijke spelregels zullen gaan werken. Daarmee kunnen zij BrabantStad gebruiken als proeftuin en zo hun concurrentiekracht vergroten.

Kernpunten van de spelregels zijn:

- De digitale infrastructuur moet bijdragen aan een leefbare, gezonde en veilige stad.
- De digitale infrastructuur is voor iedereen in de openbare ruimte van de stad goed beschikbaar, toegankelijk, toekomstbestendig en veilig.
- De digitale infrastructuur is technisch en organisatorisch open voor alle partijen die het willen gebruiken. Transparantie, privacy en controle voor en door de bewoners is geborgd.
- De data over de bewoner is van de bewoner; zij is de eigenaar van en beslist wat er mee gebeurt. De data van de digitale infrastructuur, verzameld in en over de publieke ruimte is publiek goed.

Hier staan we (en gaan we mee verder)

We zijn al op weg naar een excellente digitale infrastructuur. Gezamenlijk hebben we de spelregels voor de digitale stad omarmd. In december 2017 tekenden we met alle BrabantStad partners de gezamenlijke intentieverklaring waarin we de spelregels onderschrijven. Met dezelfde handtekening verklaren de partners ook concrete acties te ondernemen.

Daar gaan we

We vertalen de digitale spelregels in de volgende concrete acties. Mogelijk breiden we deze acties in de toekomst verder uit, als we nieuwe kansen zien om de spelregels in de praktijk te brengen:

1. We integreren lokaal data- en Internet of Things-beleid in onze inkoopvoorwaarden, contracten en afspraken met diverse partijen in de stad.
2. We werken aan het ontwikkelen van een digitale APV om grip te krijgen op de digitale publieke ruimte. We werken nieuw beleid uit in lokale regelgeving en treden gezamenlijk op richting nationale overheid.
3. We sluiten aan bij een gezamenlijk initiatief om een sensorenregister op te zetten, liefst in samenwerking met landelijke partijen zoals van het Kadaster en Geonovum om direct voor een opschaling te zorgen naar landelijke wetgeving en voorzieningen.

4. We stimuleren als BrabantStad het gebruik van gemeenschappelijke voorzieningen zoals een gezamenlijk Open Urban Platform. De living labs, waaronder Brainport Smart District, Stratumseind, Spoorzone 's-Hertogenbosch en andere, gebruiken we als een proeftuin om de gemeenschappelijke spelregels en beleid rondom data en IoT (zoals het eigenaarschap van publieke data) te beleggen in de gemeenschappelijke voorzieningen en deze in de praktijk op te schalen naar BrabantStad niveau.

Inzetje (Potentiële) multiple-helix samenwerkingspartners

- Kadaster
- Geonovum
- Inkooppartners,
- VNG
- Rijk
- Brainport (Smart District)
- Kennisinstituten, waaronder JADS.

Investeren in de toekomst

De BrabantStad-partners stellen capaciteit en deskundigheid beschikbaar voor implementatie van de spelregels via genoemde concrete acties. Waarbij we zoveel mogelijk gebruik willen maken van elkaars kennis en ervaringen. We hoeven niet telkens opnieuw het wiel opnieuw uit te vinden. Voor de toekomst is behoefte aan de inzet van specialistische juridische deskundigheid, voor onderzoek/ontwikkeltraject inkoop- en subsidievoorwaarden en APV. Om deze deskundigheid in te kunnen zetten moeten aanvullend financiële middelen beschikbaar worden gesteld. Besluitvorming hierover moet nog plaatsvinden. Het benodigde bedrag wordt ingeschat op circa € 100.000. Inzet van eigen personele capaciteit van de zes partners is nodig voor het meewerken aan het lokale gedeelte van het gezamenlijke sensorregister en de benodigde organisatorische en technische ondersteuning daarvan. Daarnaast is naar schatting € 200.000 nodig voor inzet van specialistische technische en organisatorische deskundigheid specifiek gericht op het opstellen van het register (al dan niet in samenwerking met de landelijke partijen zoals het Kadaster en Geonovum). Ook hierover moet aanvullende besluitvorming nog plaatsvinden.

Project 2 BrabantRing. De overheid zorgt dat maatschappelijke diensten toegang krijgen tot een goed ontsloten digitale infrastructuur

In Brabant zien we diverse lokale netwerken tot ontwikkeling komen. De netwerken zijn vaak gesloten en onvoldoende gekoppeld. Dit belemmert de opschaling van innovaties, zoals het verlenen van zorg of onderwijs op afstand. De verwachting is dat een groot, veilig en algemeen toegankelijk netwerk van Brabant een open proeftuin voor digitale innovaties creëert. De 100 Mbps verbinding die Europa in 2025 verplicht stelt, zal in deze proeftuin niet toereikend zijn. De markt focust op het upgraden van de verouderde infrastructuur. De versterking van de publieksgefinancierde netwerken in de regio zal de markt prikkelen om te investeren in een up-to-date infrastructuur, die aan de hoge eisen voldoet die het groeiende dataverkeer stelt aan veiligheid en encryptie.

We verkennen de mogelijkheid om een digitale 'BrabantRing' te realiseren: een hoogwaardig, toekomstbestendige digitale infrastructuur (breedbandnetwerk) dat gemeenten en maatschappelijke organisaties in Brabant met elkaar verbindt.

Met de BrabantRing ondersteunen we samenwerking tussen lokale en regionale partijen en scheppen we nieuwe kansen voor onder meer Smart Mobility, Gezondheidszorg (E-health), verduurzaming en veiligheid. Als Brabant als eerste deze infrastructuur aanbiedt kunnen innovatieve oplossingen hier worden uitgerold en getest. Bovendien verlagen we de drempel voor lokale Fiber to the Home (FttH) en Fiber to the Business (FTTB) initiatieven en stimuleren we innovatieve dienstverlening van maatschappelijke organisatie. Ook kunnen we mogelijk besparen dankzij efficiënt gebruik van gemeenschappelijke netwerken.

We willen een digitale infrastructuur realiseren die de exponentiële groei van datastromen aankan. De digitale infrastructuur waarborgt 100% connectiviteit en een veilige en vertrouwde digitale infrastructuur. 100% connectiviteit wil zeggen dat alle slimme oplossingen in principe elke inwoner kunnen bereiken. Dit is essentieel voor slimme steden en regio's: een stabiel netwerk met constante beschikbaarheid van de maximaal haalbare bandbreedte (onafhankelijk van gebruik) dat in principe iedere inwoner kan bereiken. Hierbij gaat het zowel om beschikbaarheid van breedband als om connectiviteit in de vorm van open netwerken voor het leveren van maatschappelijke diensten. Hoogwaardige digitale infrastructuur en internet zijn een commodity. Ze zijn een belangrijke randvoorwaarde voor een aantrekkelijk vestigingsklimaat. Langs die weg kan de digitale mainport het digitale koploperschap behouden en de concurrerende positie van Brabant en Nederland als innovatieland versterken.

Hier staan we (en gaan we mee verder)

Het haalbaarheidsonderzoek naar een BrabantRing is gestart en zal 1 maart 2018 gereed zijn, zodat de uitkomsten beschikbaar zijn voor de coalitieonderhandelingen in de steden. Belangrijke onderdelen van het haalbaarheidsonderzoek zijn een verkenning en operationalisering van economische, sociale en maatschappelijke baten van een BrabantRing. Er wordt vertrokken vanuit een basisontwerp waarbij de verbinding tussen de B5-steden de backbone moet worden voor de BrabantRing. Van daaruit is stapsgewijs een uitbreiding te maken naar de M7 en de andere 64 gemeenten in Brabant.

Daar gaan we

Uit het haalbaarheidsonderzoek komt een plan van aanpak voort. Over dit plan van aanpak is aanvullend besluitvorming nodig van alle partners, zowel op inhoud als t.a.v. het beschikbaar stellen van middelen (geld, capaciteit).

Inzetje

(Potentiële) multiple-helix samenwerkingspartners

- Netwerkeigenaren
- Gemeenten en provincie
- Maatschappelijke organisaties
- Onderwijsinstellingen
- Ziekenhuizen
- Hulpdiensten
- Woningcorporaties
- Waterschappen
- Provinciale wegbeheerders
- Rijkswaterstaat

Investeren in de toekomst

De eerste schatting is dat voor de koppeling van de B5 gemeenten een bedrag van 10 tot 15 miljoen euro nodig zal zijn als initiële investering. Mogelijk kan een deel van de Breedbandfondsmiddelen worden ingezet. Dit dient nader onderzocht te worden. De terugverdien tijd is naar schatting 5 tot 10 jaar.

Project 3 WoonConnect

De inwoners van Brabant kunnen met behulp van technologie de kwaliteit van hun leven vergroten. 100% connectiviteit en een veilige infrastructuur zijn de randvoorwaarden om gebruik te kunnen maken van slimme diensten. De BrabantStad-partners willen investeren in waardevolle projecten waarin we digitale mogelijkheden inzetten voor de oplossing van maatschappelijke vraagstukken op het gebied van onder meer zorg, duurzaamheid, veiligheid en mobiliteit. Een voorbeeld van zo'n waardevol project is WoonConnect: door virtuele 3D modellen te maken van huizen en de omgeving,

kunnen bewoners met de eigen woning experimenteren op terreinen als zorg, veiligheid, comfort en energie. Bewoners van woningen zijn hierbij zelf eigenaar van hun gedigitaliseerde woning en bijbehorende data en krijgen via WoonConnect makkelijk en snel inzicht in de mogelijkheden voor aanpassingen aan hun huis of aan de directe woonomgeving. Deze aanpassingen kunnen zich richten op energiebesparing of het levensloopbestendig maken van de eigen woning, maar bijvoorbeeld ook op slimme verkeersoplossingen voor dementerenden in de wijk. WoonConnect stimuleert keteninnovatie in de bouw, waardoor we duurzame toepassingen op betrouwbare wijze aan onze inwoners kunnen aanbieden. Onder meer met WoonConnect neemt Brabant een leidende positie in waar het gaat om digitalisering in de bouw. Daarnaast stimuleert WoonConnect het maatschappelijk gesprek, tussen bewoners onderling – over zorg en duurzaamheid en het nemen van eigen verantwoordelijkheid ten aanzien van deze thema's.

Hier staan we (en gaan we mee verder)

De partners van BrabantStad hebben in 2016 het project WoonConnect/Spark opgestart. De ambitie was en is om 100.000 woningen te digitaliseren in 2020. Vanuit dezelfde ambitie hebben de BrabantStad-partners op 27 oktober 2016 ook de City Deal 'Naar een digitale woonomgeving' mede-ondertekend. Op dit moment zijn er zo'n 10.000 woningen gerealiseerd.

Daar gaan we

Eind 2017 loopt de City Deal af en deze wordt geëvalueerd. De evaluatie zal aanknopingspunten opleveren hoe we in BrabantStadverband WoonConnect kunnen opschalen en versnellen. Vanuit de wetenschap dat er verschillende snelheden kunnen zijn en de aanpak en intensiteit per stad kan verschillen. Juist wanneer er verschillen zijn – bijvoorbeeld in toepassing via woningcorporaties of juist via het particuliere woningeigendom (Vereniging van Eigenaren, Beleggers huurwoningen etc.) - kunnen we ook van elkaar leren.

We werken in BrabantStad-verband aan de volgende acties:

- Afronding evaluatie en implementatie van de aanbevelingen daaruit.
- Verlenging van de Citydeal met drie jaar om in 2020 100.000 woningen met WoonConnect gedigitaliseerd te hebben en verwerven van een rijksbijdrage.
- Ontwikkelen van een businessmodel om triple-helix partners, waaronder woningcorporaties, Verenigingen van Eigenaren en zorginstellingen, te interesseren mee te investeren. Zij kunnen immers van dit project profijt hebben!
- Het WoonConnect-platform waar mogelijk benutten voor nieuwe slimme toepassingen op het gebied van onder meer zorg en duurzaamheid, zodat goede ervaringen ook snel opschaalbaar zijn.
- WoonConnect als digitale infrastructuur sterker verbinden aan onze maatschappelijke opgaven door de digitalisering van woningen via WoonConnect via vijf thematische lijnen in te zetten: Brabant Sociaal Veerkrachtig, Brabant Duurzaam en Comfortabel, Brabant Zorgzaam, Brabant Innovatieve Keten en Brabant Slim en Veilig.
- De focus voor toepassing verbreden van woningcorporaties naar Verenigingen van Eigenaren en beleggers huurwoningen (particulier woningbezit, appartementen) om ook hiermee ervaringen op te doen en deze uit te kunnen wisselen.
- In 2018 15.000 woningen via WoonConnect te digitaliseren in de B5 steden, de M7 steden en andere Brabantse gemeenten.
- Innovatiestudio's in te richten om innovatie in de bouwketen te stimuleren en innovatieve toepassingen aan inwoners te kunnen aanbieden, in samenwerking met SPARK.

Inzetje

(Potentiële) multiple-helix samenwerkingspartners o.a.

- o Tu/e
- o Spark Campus te 's- Hertogenbosch

- JADS (data-analyse).
- Woningcorporaties
- Verenigingen van Eigenaren en particuliere woningbezitters
- Zorginstellingen

Investeren in de toekomst

Voor de gewenste versnelling met 15.000 woningen is naar schatting een bedrag van € 5.000.000 nodig (€250 t.b.v. digitalisering per woning en € 80 t.b.v. bewoners activatie). Gedacht wordt aan een model waarbij de provincie en de deelnemende gemeenten samen deze kosten opbrengen. Zo faciliteert de overheid een waardevol platform voor innovatie op het terrein van wonen en alles wat daarmee verband houdt. Hierover moet nog aanvullende besluitvorming plaatsvinden, zowel over het nog te ontwikkelen model als over de financiële consequenties daarvan. Dit model kan worden uitgewerkt in BrabantDeals, waarin de overheid investeert in digitalisering en een digitale woonomgeving levert aan maatschappelijke partners als corporaties, verenigingen van eigenaren, thuiszorg e.d. Deze partners worden uitgenodigd daarin voor eigen rekening hun bedrijfsprocessen en klantapplicaties te ontwikkelen en aan te bieden. Bij gebleken succes verwachten we dat deze maatschappelijke partners financiële inspanning willen leveren voor de digitalisering van de overige delen van hun portefeuille of werkgebied.

De digitalisering van woningen is het hulpmiddel waarmee inwoners makkelijk en snel inzicht krijgen in mogelijkheden voor aanpassingen en verbouwingen aan hun huis. Met een druk op de knop maakt WoonConnect duidelijk hoe dit er uit kan komen te zien en onder andere een beeld van kosten, zowel investeringen als besparingen, bijvoorbeeld in het geval van energiebesparing.

Aansluitend op de digitalisering, is het nodig dat er een passend aanbod wordt ontwikkeld voor aanpassingen aan het huis. Hiervoor is innovatie nodig in de bouwketen, waardoor uiteindelijk nieuw en goedkoper aanbod kan worden aangereikt aan inwoners. We willen innovatiestudio's inrichten om deze innovaties te stimuleren, beproeven en door te ontwikkelen. We zoeken daarvoor de samenwerking met SPARK, innovatiecampus voor de bouw in 's-Hertogenbosch. SPARK komt voort uit een samenwerking tussen overheid, bedrijfsleven en onderwijsinstellingen (TU/e en Avans). SPARK is al betrokken bij het BrabantStad-project WoonConnect en bij de city deal.

Voor inrichting van deze innovatiestudio's is circa € 1.000.000 nodig. Hierover heeft nog geen besluitvorming plaatsgevonden.

Het project WoonConnect heeft zijn wortels in de B5-steden. In 's Hertogenbosch, Tilburg en Eindhoven zijn inmiddels 10.000 woningen gedigitaliseerd of wordt de digitalisering begin 2018 afgerond. Helmond heeft via woningcorporaties de digitalisering van minimaal 1100 woningen in voorbereiding (woningrenovatie) en wil aanvullend ook ongeveer 600 particulieren mee krijgen. Breda is i.c. met VvE Power gestart met een pilot met een VvE Beheerder. Bij gebleken succes kan dit verder opgeschaald worden. De M7-steden, andere Brabantse gemeenten – en de daar aanwezige stakeholders – kunnen bij WoonConnect/SPARK aansluiten. Dit gebeurt overigens nu al. In elk geval de gemeenten Oss, Uden en Roosendaal zijn of gaan aan de slag met de digitalisering van woningen met behulp van WoonConnect.

Dit gaan we verkennen

In 3 projecten ontvouwen we concreet waar we naar toegaan. Maar we zien daarnaast ook kansrijke ontwikkelingen die we nog willen verkennen en wellicht later uitwerken in concrete projecten, zoals de aansluiting op de agenda's van de rijksoverheid voor digitalisering in het algemeen en cybersecurity in het bijzonder en de ontwikkelingen rond 5G en de toepassing van slimme sensoren.

Digitale spelregels

	2018	2019	2020	2021	2022
Welke financiering is al geregeld?					
<i>Speerpunt 1</i>	Voor ondertekening van de gezamenlijke intentieverklaring zijn geen financiële middelen nodig.				
<i>Speerpunt 2</i>	Inzet van financiële middelen is nog niet aan de orde: het betreft vooral een samen optrekken, samen lobbyen en het op lokaal niveau borgen van de spelregels in onze handelwijzen. Het gaat hier om de inzet van bestaande eigen capaciteit van de zes partners.				
TOTAAL					
Welke financiering is nog extra benodigd?					
<i>Speerpunt 1</i>	n.v.t.				
<i>Speerpunt 2</i>	Inzet van eigen personele capaciteit van de zes partners voor borgen van de spelregels in onze eigen handelwijzen, gezamenlijke lobby, samen optrekken en voorbeeld gedrag.				
TOTAAL	Daarnaast € 100.000 voor inzet van specialistische juridische deskundigheid specifiek op dit terrein voor onderzoek/ontwikkeltraject inkoop- en subsidievoorwaarden en APV).				
	Inzet van eigen personele capaciteit van de zes partners is nodig voor het meewerken aan het lokale gedeelte van de gezamenlijke sensorregister en de benodigde organisatorische en technische ondersteuning daarvan.				

	Daarnaast is naar schatting € 200.000 nodig voor inzet van specialistische technische en organisatorische deskundigheid specifiek gericht op het opstellen van de register (al dan niet in samenwerking met de landelijke partijen zoals het Kadaster en Geonovum). Ook hierover moet aanvullende besluitvorming nog plaatsvinden.			
--	--	--	--	--

BrabantRing

	2018	2019	2020	2021	2022
Welke financiering is al geregeld?					
<i>Speerpunt 1 haalbaarheidsonderzoek</i>	€ 120.000 voor haalbaarheidsonderzoek. Gefinancierd uit werkbudget BrabantStad (100.000) en werkbudget Digitale Agenda van Brabant (20.000).	nvt	nvt	nvt	nvt
<i>Speerpunt 2 implementatie plan van aanpak</i>					
<i>Speerpunt 3 TOTAAL</i>					
Welke financiering is nog extra benodigd?					
<i>Speerpunt 1 haalbaarheidsonderzoek</i>	Nvt				
<i>Speerpunt 2 implementatie plan van aanpak</i>	Eerste schatting is dat voor de koppeling van de B5 gemeenten een bedrag van 10 tot 15 miljoen nodig zal zijn als initiële investering. Mogelijk kan een deel van de Breedbandfondsmiddelen worden ingezet. Dit dient nader onderzocht te worden in relatie tot de digitale agenda van de provincie. De terugverdien tijd is naar schatting 5 tot 10 jaar.				
<i>TOTAAL</i>					

WoonConnect

	2018	2019	2020	2021	2022
Welke financiering is al geregeld?					
TOTAAL					
Welke financiering is nog extra benodigd?	Speerpunt 1: versnelling met 15.000 woningen. Begroot budget 5 miljoen euro. Speerpunt 2: 1 miljoen euro opgenomen t.b.v. inrichten innovatiestudio's.				